

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Економіки та публічного управління» (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Тетяна ПАВЛЕНКО

(ім'я та прізвище)

« 01 » вересня 2023 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Публічне управління та адміністрування
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 1.09.2023 року

Харків – 2023 р.

Розробник:
доцент кафедри, к.е.н.,

Тетяна МОЖЕВЕНКО

(прізвище та ім'я, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри «Економіки та публічного управління» (№ 601)

Протокол № 1 від « 31 » серпня 2023 р.

Завідувач кафедри,
д.економ. наук, професор
(науковий ступінь та вчене звання)

Даніїл Ревенко

(ім'я та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського самоврядування від факультету № 6

(підпис)

Єлизавета ПРОКОФ'ЄВА

(ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Можевенко Тетяна Юріївна, к.е.н. З 2020 з року викладає в університеті наступні дисципліни:

макроекономіка;
мікроекономіка;
підприємництво;
інфраструктура ринку;
інноваційне підприємництво.

Напрями наукових досліджень:

Економічне зростання, економічні цикли, підприємництво та реформи, пріоритетні напрями розвитку інфраструктури ринку в Україні.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2 семестр.

Обсяг дисципліни:

3 кредити ЄКТС (90 годин), у тому числі самостійної роботи здобувачів – 90 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – вступ до фаху.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – економіка підприємства, макроекономіка.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Навчальна практика» є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці у галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи у реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання і творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Завдання: забезпечити безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного і достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Спеціальні компетентності (фахові, предметні) (СК)

СК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

СК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

СК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

СК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувач будуть досягнуті наступні **результати навчання**:

РН2. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.

РН5. Знати стандарти, принципи та норм діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

РН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

під час проходження практики студенти зобов'язані:

взяти участь в організаційних заходах перед початком практики, одержати необхідну документацію з проходження практики, індивідуальне завдання, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, вимог трудового законодавства, передбачених для працівників бази практики;

вивчити й суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки й виробничої санітарії;

підтримувати зв'язок із керівником практики від кафедри, виконувати його розпорядження та рекомендації;

у повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики і завдання керівника практики; написати, оформити та захистити звіт із практики.

4. Зміст навчальної дисципліни

На першому етапі здійснюється узагальнення теоретико-методологічних засад концепцій публічного управління в контексті системного підходу до поняття публічної організації, розуміння організаційної структури, базових функцій та діючої системи управління.

На другому етапі вивчається структура публічної установи, де проводиться практика, мета функціонування та головні завдання, організаційні засади діяльності, нормативно-правова документація, на якій ґрунтується діяльність.

На третьому етапі студент-практикант повинен зосередитися на вивченні головних функцій, професійних вимог до управлінця чи іншого функціонального управлінця – працівника установи, де проводиться практика, знань, умінь, професійних функцій, також вимог до культурного та етичного рівня працівника (ознайомлюються з типовими посадовими інструкціями для посад фахового спрямування).

На четвертому етапі відбувається самостійна робота студентів під час реалізації того чи іншого визначеного завдання.

Після закінчення терміну навчальної практики студенти звітують про виконання навчальної практики. Звіт має відображати результати теоретичної і практичної діяльності студента впродовж навчальної практики.

Звіт з навчальної практики виконуються з метою формування у студентів сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань про суттєві аспекти публічного управління та адміністрування, а також отримання навиків роботи з науковою літературою, її критичного аналізу, аналізу різних підходів, що існують у науковій думці.

В процесі роботи студент набуває навичок: вміння оцінювати актуальність власних досліджень; вміння формувати мету і завдання дослідження; вміння виконувати аналітичні дослідження.

Тематика звіту затверджується викладачем. Структура звіту має містити: зміст; вступ: актуальність, мета, предмет, об'єкт, задачі дослідження, інформаційна база дослідження; основні розділи (три розділи); висновки: конкретно по пунктах; список літератури (не менше 20 джерел).

Всі частини звіту з практики мають бути оформлені відповідно до наступних вимог: формат А4, гарнітура Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, абзацний відступ 1,25 см. Поля: ліве – 15 мм, нижнє та верхнє – 20 мм, праве – 25 мм.

Загальний обсяг звіту з практики – 20-25 сторінок.

Як виняток, допускається рукописний варіант оформлення звіту з навчальної практики (з урахуванням усіх вимог, окрім шрифту). Звіти, які не відповідатимуть зазначеним вимогам, повертатимуться на доопрацювання.

Студент допускається до складання диференційованого заліку з навчальної практики у разі виконання програми практики в повному обсязі.

Оцінка за звіт виставляється викладачем на основі захисту звіту студентом (реферативна робота, доповідь та презентація).

Тематика звіту (особисті напрями):

1. Особливості публічного управління в Україні: сучасні виклики
2. Роль і місце місцевого самоврядування в системі публічної влади в Україні.
3. Публічне управління як модель організації державного управління в Україні.
4. Теоретичні основи публічного адміністрування.
5. Публічна влада в Україні.
6. Система місцевого самоврядування в Україні.
7. Модернізація публічного управління на регіональному рівні.
8. Специфіка публічного управління в Україні.
9. Теоретико-методологічні засади імплементації зарубіжного досвіду реформування державного управління.
10. Регіональні органи державного управління.
11. Публічне управління: проблеми і методологічні засади становлення та розвитку в Україні.
12. Сутність надання послуг у публічному управлінні
13. Публічне управління як чинник сталого розвитку
14. Публічне урядування: стан та тенденції розвитку.
15. Формування основних напрямів соціальної політики держави: перспективи розвитку.
16. Реформування муніципальної публічної влади в Україні.

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання полягає у вивченні особливостей діяльності обраної установи державного управління.

Завдання складаються керівником практики від Університету. Виконуючи індивідуальне завдання, здобувач зобов'язаний:

- визначити мету і завдання роботи;
- вивчити основні положення теоретичного курсу;
- проаналізувати дані з літературних джерел.

Оформлення результатів навчальної практики

Після завершення навчальної практики здобувач подає для перевірки керівнику практики від кафедри таку документацію:

- щоденник проходження практики;
- звіт про проходження практики;
- підписану та завірену керівником бази практики характеристику на здобувача-практиканта, складену за результатами його діяльності.

Звіт про проходження практики оформлюється за загальними вимогами до творчої роботи здобувачів на стандартних аркушах паперу (обсягом 20-25 сторінок) за такою структурою:

- титульна сторінка;
- вступ (резюме практичної діяльності);
- зміст звіту;
- розкриття змісту практики зба розділами програми практики;

- висновки і пропозиції;
- додатки.

Звіт повинен бути конкретний і стислий, обов'язково мати графічний матеріал (схеми, таблиці, рисунки, діаграми, графіки), що наочно розкриває суть виконаної роботи і результати дослідження.

Додатками до звіту можуть бути зразки документів, великі за обсягом аналітичні таблиці, складні схеми, зразки інших матеріалів тощо.

Складений здобувачем звіт повинен мати наскрізну нумерацію сторінок. Аркуші повинні бути зшиті.

Звіт перевіряється і затверджується керівниками практики від бази практики і кафедри Університету.

Підведення підсумків навчальної практики

Керівництво бази практики організовує обговорення підсумків роботи здобувачів і оцінює її.

Основні документи про практику (щоденник, звіт про роботу здобувача, характеристика на кожного здобувача) мають бути підписані керівником бази практики та завірені її печаткою.

Документи передаються викладачеві – керівнику навчальної практики.

Захист результатів звіту практики проводить і оцінює викладач — керівник практики від кафедри.

Керівник практики звітує на засіданні кафедри про результати практикздобувачів.

6. Методи навчання

Репродуктивний, проблемного навчання, евристичний (частково-пошуковий), дослідницький.

7. Методи контролю

Поточний і підсумковий (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Види оцінки та її критерії	Максимальний бал
1. Оцінка керівником від бази практики	
1.1. Характеристика здобувача як члена трудового колективу	10
1.2. Якість та своєчасність виконання поставлених завдань	10
Загальна оцінка керівника від підприємства – бази практики	20
2. Оцінка керівником від університету	
2.1. Якість та своєчасність оформлення звіту та щоденника	10
2.2. Вичерпність і правильність виконання завдань практики	30
Загальна оцінка керівника від університету	40
3. Оцінка за захист звіту з практики	
3.1. Якість презентації	10
3.2. Чіткі та обґрунтовані відповіді	30
Загальна оцінка за захист звіту з практики	40

Під час захисту звіту про проходження практики оцінюються такі вміння здобувача:

- логічно і аргументовано викладати зміст виконаного дослідження;
- оперувати термінологією з професійного профілю;
- аналізувати зміст науково-теоретичної літератури, періодичних джерел; нормативно-правової бази;
- опрацювати літературу, складати тези;
- аналізувати поточні процеси і явища, що мають місце на базі дослідження;
- використовувати і систематизувати знання з фахових дисциплін.

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Здобувач отримує оцінку «відмінно» (90-100), якщо його відповідь повна, розуміння матеріалу глибоке, основні вміння сформовані та засвоєні; виклад логічний, доказовий; висновки і узагальнення точні й пов'язані з явищами навколишнього життя; відгук про проходження студентом практики позитивний; матеріали про проходження практики оформлені за встановленими вимогами.

Здобувач отримує оцінку «добре» (75-89), якщо його відповідь задовольняє зазначеним вимогам, але виклад недостатньо мірою систематизований, окремі вміння недостатньо сформовані, у визначенні понять та узагальненнях наявні окремі неточності, які легко виправляються за допомогою відповідей на додаткові запитання викладача; відгук про проходження практики позитивний; наявні незначні зауваження щодо змісту і оформлення матеріалів про проходження практики.

Здобувач отримує оцінку «задовільно» (60-74), якщо його відповідь свідчить про розуміння ним основних питань програми практики, проте спостерігаються значні прогалини у знаннях; визначення понять нечіткі, неточні, вміння сформовані недостатньо мірою, висновки і узагальнення аргументовані слабо, у них наявні помилки; знання практиканта фрагментарні, неповні; спостерігається невміння працювати з документами; відгук про проходження практики позитивний; недбало оформлено матеріали про проходження практики.

Здобувач отримує оцінку «незадовільно» (0-59), якщо відгук про проходження ним практики негативний; на запитання членів комісії студент

не дає правильних відповідей; програма фахової практики виконана не в повному обсязі.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

- <http://library.khai.edu/catalog>

11. Рекомендована література

Базова

1. Гордієнко Л. Ю. Адміністративний менеджмент : навчальний посібник / Л. Ю. Гордієнко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 216 с.

2. Новікова М. М. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент і адміністрування (адміністративний менеджмент)» (для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.030601 – Менеджмент) / М. М. Новікова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 98 с.

3. Економічна безпека: підручник з грифом МОНУ / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. І. Барановського. – К. : УБС НБУ, 2015. – 467 с.

3. Фінансова безпека суб'єктів господарювання: підручник з грифом МОНУ / авт. кол.; за ред. д-ра екон. наук, проф. О.Б. Жихор. – К: УБС НБУ, 2014.– 605 с.

4. Місцеві фінанси : підручник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О.Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О.П. Кириленко. – К.: УБС НБУ, 2015.– 579 с.

5. Фінансово-економічна грамотність: підручник: [у двох частинах] – Ч. 1: Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України / за редакцією д-ра екон. наук, проф. О.Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О.В. Димченко. – Київ: Видавничий дім «Кондор», 2017. –1024с.;

6. Фінансово-економічна грамотність: підручник: [у двох частинах] – Ч. 2: Банківська система України, загальні поняття про облік, аудит та економічний аналіз в умовах ринкової економіки / за редакцією доктора економічних наук, професора О.Б. Жихор. – Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 440с.

7. Zhykhor O. State financial policy in local finances in the conditions of euro integration / Zhykhor O., Khlivna I. // Management mechanisms and development strategies of economic entities in conditions of institutional transformations of the global environment: collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi, in 2 Vol.

/ ISMA University. – Riga: “Landmark”⁹ SIA, 2019. – Zhykhor O. Financial policy priorities of local government organs as a basis for increasing competitiveness of management subjects / Zhykhor O., Khlivna I. // Conceptual aspects management of competitiveness the economic entities: collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi, I. Britchenko, in 2 Vol. / HigherSchool of Social and Economic. – Przeworsk: WSSG, 2019. – Vol. 2. – p. 259-267.

8. Бельська Т. В. Глобальне громадянське суспільство : сутність, генеза та вплив на державну політику України / Т. В. Бельська. – Київ : ВАДНДУ, 2016. – 300 с.

9. Державна політика і демократичне урядування: становлення та взаємовплив : підручник / авт. кол. : Е. А. Афонін, Т. В. Бельська, Я. В. Бережний та ін. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички, В. А. Шахова. – Київ : «К.І.С.», 2016. – 264 с.

10. Дегтяр А. О. Прийняття державно-управлінських рішень у соціальній сфері [монографія] / О. А. Дегтяр. – Харків : САМ, 2014. – 252 с.

11. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посібник / В. Д. Бакуменко, І. С. Бондар, В. Г. Горник, В. В. Шпачук. – Київ : КНУКіМ, 2016. – 167 с.

12. Ушкальов В. В. Вступ до спеціальності : конспект лекцій для слухачів магістратури державної служби / уклад. В. В. Ушкальов. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. – 64 с.

13. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст.голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.

14. Євтушенко О. Н. Державне управління (Основи теорії державного управління) : навч. посібник : у 3 ч. / О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. Ч. 1. Основи теорії державного управління. – 2013. – 268 с.

15. Воронкова В. Г. Муніципальний менеджмент : навч. посібник / В. Г. Воронкова. – Київ : ВД «Професіонал», 2004, – 256 с.

16. Кравченко В. В. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні (основи муніципального права) : навч. посібник / В. В. Кравченко, М. В.Пітцик. – Київ : «Арарат-Центр», 2001. – 176 с.

17. Мескон М. Основи менеджменту / М. Мескон. – Київ : Кондор, 1992. – 742 с.

Допоміжна

1. Жихор О.Б. Просторовий потенціал соціально-економічного розвитку регіону та його оцінка в контексті формування і реалізації інноваційної політики / Жихор О.Б., Баранова В.В., Тимченко М.В. // Інновації у маркетингу і менеджменті: **монографія** за заг. ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2013. – С.122-131.

2. Жихор О.Б. Особливості формування стратегій інноваційного розвитку проблемних і слаборозвинутих регіонів України / Жихор О.Б.,

Баранова В.В., Ковальчук А.В. // Маркетингові аспекти управління інноваційним розвитком: **монографія** / за ред. д.е.н. проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «Друкарськийдім «Папірус», 2014. – С.83-98.

3. Жихор О.Б. Теневая экономика: проблемы интерпретации, измерения и прогнозирования / Жихор О.Б., Кузьминчук Н.В. // Современное состояние и проблемы развития бизнеса : **монографія** / авт. кол.; под. ред. д-ра экон. наук, проф. А. Я. Кузнецовой. – К.: УБД НБУ, 2014. – С. 153-164.

4. Жихор О.Б. Дискретное социально-экономическое пространство формирования инновационной политики развития региона // Жихор О.Б., Баранова В.В. // Устойчивое развитие предприятия, региона, общества: инновационные подходы к обеспечению : **монографія** / под общ. ред. д-ра экон. наук, профессора О.В. Прокопенко. – Польша, «Drukarnia I Studio Graficzne Omnidium», 2014. – С. 155-167.

5. О.Б. Жихор. Теоретичні основи бізнес-адміністрування та його особливості в умовах невизначеності / С.С.Слава, О.Б.Жихор, Я.І.Алмашій, Л.І.Когут // Бізнес-адміністрування в умовах турбулентної економіки : теорія, практика, перспективи : **монографія** / за заг. ред. О.В. Димченко Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2016.

– С.10-33.

6. Жихор О.Б. Макроекономічні тенденції сучасного періоду функціонування трансформаційної економічної системи України / Жихор О.Б., Жерліцин Д.М. // Вісник КНУ імені Т.Г. Шевченка. Економіка. – № 4(193). – 2017. – С.6-10.

7. Жихор О.Б. Обґрунтування нової парадигми політики інноваційного розвитку регіонів України / О.Б. Жихор, Баранова В.В., Буркун І.Г. // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. – К.: Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки. – № 5 (204) – 2018. – С. 111-116.

8. Жихор О.Б. Врахування особливостей інноваційного розвитку регіонів у регіональній політиці держави / О.Б. Жихор, Баранова В.В., Буркун І.Г. // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукови хпраць. – К.: Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки. – № 6 (205) – 2018. – С. 14-18.

9. Жихор О.Б. Моніторинг інноваційного розвитку регіонів України у контексті євроінтеграційних викликів/О.Б. Жихор, Баранова В.В., Буркун І.Г., // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. – К.: Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки. – №7-8(206-207). – 2018. – С. 19-23.

10. Жихор О.Б. Фінансове забезпечення розвитку регіонів: теоретичні засади та аналіз в умовах децентралізаційних процесів / Жихор О.Б., Баранова В.В. // Фінансове забезпечення регіонального розвитку в умовах децентралізаційних та євроінтеграційних процесів : **колективна монографія** / за заг. ред. д.е.н., доц. Варцаби В.І. – Ужгород: Видавництво УЖНУ «Говерла», 2018. – С. 24-35.

15. Інформаційні ресурси

Сайт кафедри k601@khai.edu

www.prezident.gov.ua – сайт Президента України

www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України

www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України

www.me.gov.ua – сайт Міністерства економіки

України www.ukrstat.gov.ua – сайт Держкомстату

України www.bank.gov.ua – сайт Національного банку

України

www.nbuv.gov.ua – сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського

www.librari.ukma.kiev.ua – сайт наукової бібліотеки НаУКМА